

«Η διάκριση των ειδών επίβλεψης – Ευθύνη μηχανικού στην περίπτωση πτώσης κτίσματος από σεισμό».

Κων/νος Καρατσώλης,

Δικηγόρος,

Νομικός Συνεργάτης ΤΕΕ

Πρόλογος.

1. Η εισήγηση αποτελείται από δύο άξονες :

- Την διάκριση των ειδών επιβλέψεως όπως αυτή την συναντούμε στο δίκαιό μας υπό τους όρους Εποπτεία, Έλεγχος, Παρακολούθηση, Επιστάσια, Διεύθυνση έργου, Project manager
- Την ειδικότερη ευθύνη σε περίπτωση ατυχήματος λόγω πτώσης κτίσματος από σεισμό.

Είναι απαραίτητη η πρώτη αναφορά και διάκριση ώστε να εξειδικεύσουμε και να κατανοήσουμε σε ποιες περιπτώσεις συμβάσεων και αναλήψεως υπηρεσίας επίβλεψης ο Μηχανικός ευθύνεται κατά τον δεύτερο άξονα.

Βεβαίως, εκ προοιμίου , πρέπει να αναφερθεί ότι η διάκριση των καθηκόντων δεν είναι τόσο εύκολη καθώς το νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει το περιεχόμενο των υποχρεώσεων των μηχανικών κατά την

εκτέλεση έργων και τις συνέπειες της παράβασής τους χαρακτηρίζεται από εξαιρετική πολυνομία και αντιφατικότητα.

Πολυνομία και αντιφατικότητα η οποία είναι ασυνήθιστη ακόμα και για τα ελληνικά δεδομένα.

Μάλιστα Εξ αιτίας του αποσπασματικού χαρακτήρα των περισσότερων διατάξεων, η εφαρμογή της μίας ή της άλλης διάταξης εξαρτάται από τον τρόπο που η εκάστοτε εισαγγελική αρχή θα κατανοήσει τη φύση της εκάστοτε συγκεκριμένης υπόθεσης.

2.Σήμερα, σε ένα πεδίο ισοπεδωτικών αλλαγών ο όρος ευθύνη για τον Επιβλέποντα Μηχανικό λαμβάνει άλλη διάσταση καθώς :

- Καταργούνται οι κανόνες περί ελάχιστων αμοιβών Μηχανικών, οι οποίοι έχουν τεθεί ως κανόνες δημοσίας τάξεως που στηρίζουν θεμελιώδεις πολιτικές και κοινωνικές ή ηθικές αντιλήψεις, χωρίς να γίνει έστω διάλογος για τις ευθύνες που οι Μηχανικοί αναλάμβαναν και αναλαμβάνουν
- Απουσιάζει παντελώς η κρατική εποπτεία και πιστοποίηση όλων των συντελεστών των έργων
- Τα έργα παράγονται από πληθώρα ανομοιογενών συντελεστών, όπως κατασκευαστές - εργολάβους - υπεργολάβους - τεχνίτες και εργάτες με διαφορετική καταγωγή, διαφορετική γλώσσα, διαφορετική τεχνική προσέγγιση και γνώση.

Βεβαίως, οι παραπάνω προσεγγίσεις λιμνάζουν στις σκέψεις των Μηχανικών. Αντανακλούν στις σκέψεις του Επιβλέποντα, του μελετητή, του συντονιστή, του τεχνικού ασφαλείας, του συμβούλου, του project manager. Η άρση της επικινδυνότητας και της πιθανότητας ατυχήματος όμως συνήθως αντανακλάται μόνο στην φράση “μακριά από μας”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.

Η διάκριση των ειδών επιβλέψεως .

Καταρχάς οφείλουμε να αναφέρουμε ότι οι ευθύνες των Επιβλεπόντων κατά την επίβλεψη των έργων είναι αποτυπωμένες σε πληθώρα κανόνων.¹

Α. Οι διατάξεις του από 17/7-16/8/1923 Ν.Δ. (άρθρα 53-55) σε συνδυασμό με το Β.Δ. 15/12/23-21/01/24 περί εκτελέσεως του από 17/07/1923 Ν.Δ. περιγράφουν την ανάληψη ευθύνης από τη μελέτη και την υπηρεσία της επίβλεψης - εποπτείας τεχνικών έργων για την κατασκευή των οποίων απαιτείται άδεια από δημόσια αρχή. Ουσιώδες στοιχείο των παραπάνω διατάξεων είναι η εφαρμογή τους στο πεδίο της επιβλέψεως όπου :

Ο Επιβλέπων

- επιβλέπει τις οικοδομικές εργασίες η φύση των οποίων εμπίπτει στις αρμοδιότητες που του αναθέτει η Πολεοδομία με την οικοδομική άδεια
- επιβλέπει την αρχιτεκτονική και κτιριολογική διάταξη της οικοδομής έχοντας την ευθύνη για την εφαρμογή του σχεδίου και την τήρηση υπό της υγιεινής και αισθητικής επιβαλλομένων περιορισμών και των λοιπών όρων βάσει των οποίων χορηγήθηκε η σχετική οικοδομική άδεια
- επιβλέπει τη δόμηση των μεταλλικών και εκ μεταλλοπαγούς σκυροκονιάματος ή και εξ άλλων υλικών μερών της οικοδομής έχοντας την ευθύνη για τη στερεότητα αυτών.
- αναφέρεται στην Πολεοδομική Υπηρεσία για την σύνομη εκτέλεση του έργου.
- Αντικαθίσταται μόνο με έγκριση της υπηρεσίας (Η σύμβαση του δηλ. δεν λύεται με μόνη τη βούληση του κυρίου του έργου.

Β. Στα άρθρα 91 - 95 π.δ 696/1974 ρυθμίζονται καθήκοντα επιβλέποντα, ο οποίος αναλαμβάνει την υπεύθυνη παρακολούθηση των εκτελουμένων έργων περιφρουρώντας τα συμφέροντα του εργοδότη.

¹ Βλ.σχετ. άρθρα 338κ.επ.Κ.Β.Π.Ν , γνωμοδοτήσεις Τ.Ε.Ε, tee.gr (σύσταση Τ.Ε.Ε- Αμοιβές ιδιωτικών έργων)

Ο ορισμός αυτού του επιβλέποντος Μηχανικού δεν είναι υποχρεωτικός-εκ του νόμου, όπως αντίθετα συμβαίνει με τα Δημόσια έργα. Από την ανωτέρω διάταξη (άρθρα 91 - 95 π.δ 696.1974) προκύπτει ότι τα καθήκοντα της σε αυτήν προβλεπόμενης επίβλεψης είναι τα εξής:

- η υπεύθυνη παρακολούθηση των εκτελουμένων έργων
- η χορήγηση πλήρων και λεπτομερών οδηγιών στον κατασκευαστή του έργου για την κατά τα συμβατικά στοιχεία, την επιστήμη και τους κανόνες της τέχνης έντεχνη, εμπρόθεσμη και οικονομική εκτέλεση των εργασιών
- η μέριμνα για τη συμμόρφωση του αναδόχου στις συμβατικές του υποχρεώσεις
- η περιφρούρηση των συμφερόντων του Εργοδότη
- η εργασία μικροτροποποιήσεων της αρχικής μελέτης
- η σύνταξη λογαριασμών και συγκριτικών πινάκων
- η έγκαιρη σύνταξη πρωτοκόλλων αφανών εργασιών
- η ζύγιση και παραλαβή υλικών

- η φροντίδα λήψεως απαιτούμενων δοκιμών
- οι μερικές και η τελική επιμέτρηση
- η εισήγηση επί αιτήσεως παρατάσεως των συμβατικών προθεσμιών

- η εμπρόθεσμη απάντηση και αντίκρουση των αιτήσεων και ενστάσεων του αναδόχου του έργου
- η παράσταση κατά την παραλαβή των εργασιών και ο. απαιτούμενος χειρισμός και απάντηση των τυχόν ενστάσεων του. αναδόχου κατά του πρωτοκόλλου παραλαβής.
- η παράσταση στα δικαστήρια επί προσφυγών του αναδόχου, εάν δοθεί τέτοια εντολή από τον εργοδότη, οπότε και καταβάλλεται ιδιαίτερη αμοιβή.

Τα καθήκοντα του παρόντος άρθρου δεν πρέπει να συγχέονται με αυτά του επιβλέποντα κατά την άδεια οικοδομικών εργασιών. Άλλωστε υφίσταται μια σύγκρουση μεταξύ τους καθώς από πολεοδομικής απόψεως στην πρώτη περίπτωση ο Επιβλέπων είναι ο ελέγχων ενώ στην δεύτερη ο ελεγχόμενος.

Γ. Οι διατάξεις του Π.Δ.778/1980 "περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών", επιβάλλουν στους, σύμφωνα με τον νόμο, υπεύθυνους του έργου την λήψη των προβλεπομένων από τις διατάξεις αυτές μέτρων ασφαλείας.

Δ. Περαιτέρω, καθήκοντα επιμελείας του επιβλέποντος μηχανικού θεμελιώνουν διατάξεις του Εργατικού Δικαίου, με τις οποίες καθορίζονται τα καθήκοντα, οι ευθύνες και οι εκ του νόμου υποχρεώσεις των συντελεστών των τεχνικών έργων εν γένει σε σχέση με την ασφάλεια των εργαζομένων και τρίτων με την διαδικασία λήψης και τήρησης μέτρων ασφαλείας.

Ειδικότερα, με το Π.Δ 1073/1981 και τον Ν. 1396/83, ρυθμίζεται η ευθύνη του μελετητή, καθώς επίσης και του επιβλέποντος μηχανικού, όσον αφορά την λήψη και τήρηση των μέτρων ασφαλείας για την προστασία των εργαζομένων και τρίτων, κατά την εκτέλεση των οικοδομικών και λοιπών τεχνικών έργων και στην τήρηση ημερολογίου μέτρων ασφαλείας.

Συγκεκριμένα, ο ν.1396/1983 "μέτρα ασφαλείας σε οικοδομές και σε ιδιωτικά έργα" προβλέπει:

α) στο άρθρο 3, τις υποχρεώσεις του εργολάβου, οι οποίες, εκτός άλλων, συνίστανται στη λήψη και στην τήρηση των μέτρων ασφαλείας που αφορούν ολόκληρο το έργο, καθώς και στην τήρηση των οδηγιών του επιβλέποντος, όπως προβλέπονται στο άρθρο 7 του ίδιου νόμου,

β) στο άρθρο 4, τις υποχρεώσεις του κυρίου του έργου, σε περίπτωση που δεν ανατίθεται η εκτέλεση ολόκληρου του έργου σ` έναν εργολάβο και

γ) στο άρθρο 7, τις υποχρεώσεις του επιβλέποντος μηχανικού, οι οποίες είναι:

1. Να δίνει οδηγίες κατασκευής, σύμφωνες με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, για την εκτέλεση εργασιών αντιστηρίξεων, σταθερών ικριωμάτων και πίνακα διανομής ηλεκτρικού ρεύματος. Να επιβλέπει την τήρηση των οδηγιών αυτών πριν από την έναρξη των εργασιών και περιοδικά κατά την εκτέλεσή τους.

2. Να δίνει οδηγίες, σύμφωνες με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης για τη λήψη μέτρων ασφαλείας από κινδύνους που προέρχονται από εναέριους και υπόγειους αγωγούς της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) και να επιβλέπει την τήρησή τους.

3. Να επιβλέπει την εφαρμογή της μελέτης μέτρων ασφαλείας που αναφέρεται στο άρθρο 6 του νόμου αυτού και να δίνει σχετικές οδηγίες.

4. Να δίνει οδηγίες σε περίπτωση σοβαρών ή επικίνδυνων έργων και εάν χρειάζεται να συντάσσει μελέτη για την προσαρμογή των προδιαγραφών των μέτρων

ασφαλείας που προβλέπονται. Να υποδεικνύει εγγράφως στον κύριο του έργου στην περίπτωση του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 του παρόντος τα απαιτούμενα μέτρα ασφαλείας κατά περίπτωση και φάση του έργου. Κατά το άρθρ. 2 του ίδιου νόμου (1369/1983), για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού, θεωρούνται... 4. Εργολάβος: Πρόσωπο που συμβάλλεται με μίσθωση έργου με τον κύριο του έργου και αναλαμβάνει την εκτέλεση ολοκλήρου τεχνικού έργου ή τμήματός του... 7. Επιβλέπων: Πρόσωπο που με σύμβαση με τον κύριο του έργου και σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις αναλαμβάνει την επίβλεψη της εφαρμογής της μελέτης και της κατασκευής τεχνικού έργου ή τμήματός του, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης.

Περαιτέρω, με τα άρθρα 1,78,79 και 111 του π.δ.1073/1981 "περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση εργασιών εις εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητας Μηχανικού" ορίζεται ότι: "Επί των πάσης φύσεως εργοταξιακών έργων αρμοδιότητας Μηχανικού, συμπεριλαμβανομένων και των οικοδομικών τοιούτων, τηρούνται υπό των κατά νόμον υπευθύνων, πέραν των διατάξεων του π.δ.778/1980 "περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών", και αι ειδικαί διατάξεις των επομένων άρθρων..... Δια την διαρκή επίβλεψιν και επιμέλειαν της εφαρμογής του παρόντος, ως και του π.δ.778/80 "περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών" εις τας οικοδομικάς και εν γένει εργοταξιακάς εργασίας, παρίστανται ανελλιπώς καθ' όλην την διάρκειαν της ημερησίας εργασίας οι νόμω υπόχρεοι εργοδότηι ή οι εκπρόσωποι τούτων...Οι υπεργολάβοι και εργολάβοι οφείλουν διαρκώς να καθοδηγούν τους εργαζομένους περί των κατά φάσιν εργασίας, απαιτουμένων μέτρων ασφαλείας (αρ.111).

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις του π.δ. 778/1980, του ν. 1396/1983 και του π.δ. 1073/1981, συνάγεται ότι ο Μηχανικός που επιβλέπει την κατασκευή οικοδομικού έργου έχει νομική υποχρέωση να δίνει οδηγίες στον ιδιοκτήτη ή στον εργολάβο (και τον τυχόν υπάρχοντα υπεργολάβο) για τη λήψη των ενδεικνυομένων μέτρων ασφαλείας προς πρόληψη ατυχήματος, να επιβλέπει για τη λήψη των μέτρων αυτών και επίσης να δίνει οδηγίες για τη λήψη μέτρων.

Ε. Με το Π.Δ 305/1996 (εργατικό δίκαιο), καθορίζονται οι ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια" (όγδοη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 (παράγραφος 1) της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ). Κατά το εν λόγω διάταγμα συντονιστής για θέματα ασφαλείας και υγείας κατά την εκπόνηση της μελέτης του έργου, είναι κάθε φυσικό ή νομικό

πρόσωπο στο οποίο ο εργολάβος ολόκληρου του έργου και εάν δεν υπάρχει ο κύριος του έργου αναθέτει την εκτέλεση των καθηκόντων που προβλέπονται σ' αυτό.

ΣΤ. Στο εκτεταμένο πεδίο της ευθύνης μηχανικών εμπίπτουν και διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (άρθρα 286, 434 ΠΚ), οι οποίες προβλέπουν ρητά την ύπαρξη ποινικής ευθύνης για παράβαση των κανόνων της οικοδομικής και γενικότερα οικοδομικών και πολεοδομικών διατάξεων. Η ευθύνη αφορά ειδικότερα την ορθή εφαρμογή και τήρηση των μελετών σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης.

Τέλος, ο Επιβλέπων μηχανικός έχει και ενδοσυμβατική ευθύνη για το έργο που έχει αναλάβει να εκτελέσει, είτε αυτό είναι εκπόνηση μελέτης είτε διενέργεια επίβλεψης, όπως η ευθύνη αυτή προσδιορίζεται στις ειδικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα για την σύμβαση έργου (681 κε ΑΚ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Ευθύνη Επιβλέποντα λόγω πτώσης κτίσματος από σεισμό.

1. Η σημερινή εκδήλωση πραγματοποιείται σε μια περιοχή χαρακτηρισθείσα ως σεισμογενή, μια περιοχή όπου τοποθετείται πλησίον ενός σημαντικού ρήγματος και συνεπώς η αναφορά στο συγκεκριμένο θέμα αποκτά ιδιαίτερη διάσταση και προσοχή.

Αν μπορούσαμε να αποτυπώσουμε σε μια μικρή περιληπτική πρόταση από νομικής απόψεως την ευθύνη του Μηχανικού σε περίπτωση πτώσης κτίσματος από σεισμό (προφανώς μιλούμε κυρίως για τις περιπτώσεις βαριάς σωματικής βλάβης και θανατηφόρου ατυχήματος) θα καταχωρίζαμε την εξής παράγραφο :

Η κατά παράβαση των κανόνων της οικοδομικής

Η παράβαση και μη εφαρμογή της στατικής μελέτης (υπό την προϋπόθεση ότι είναι ορθή και άρτια)

Η αμελής συμπεριφορά επιβλέποντος την ανακατασκευή κτιρίου εργοστασίου μηχανικού,

θεμελιώνουν **αδικοπρακτική ευθύνη** για το θάνατοαπό την κατάρρευση του κτιρίου λόγω σεισμού.

2. Από το σύνολο της νομολογίας έχει καταστεί σαφές ότι ανεξαρτήτως της ορθότητας της στατικής μελέτης, ανεξαρτήτως εάν η στατική μελέτη ελέγχθηκε επί της ουσίας ή όχι από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία :

Ο μηχανικός που έχει αναλάβει την επίβλεψη και την εκτέλεση έργου που αφορά σε οικοδομή, πρέπει να ελέγχει και να συμπληρώνει τις ελλείψεις του έργου ή να απέχει από την εκτέλεση και να ενημερώνει τον κύριο του έργου, αν είναι προφανές ότι, λόγω αυθαιρεσιών κατά την κατασκευή της υπάρχουσας οικοδομής και παραλείψεως της προς εφαρμογή στατικής μελέτης θα επιβαρύνει επικινδύνως την στατικότητα της όλης οικοδομής.

Ειδικότερα όσον αφορά τον μηχανικό που έχει αναλάβει την επίβλεψη και εκτέλεση οικοδομικού έργου μπορεί να γεννηθεί αδιοπρακτική ευθύνη του από την παραβίαση της διατάξεως του άρθρου 286 ΠΚ, η οποία τιμωρεί όποιον κατά την διεύθυνση ή την εκτέλεση οικοδομικού έργου με πρόθεση ή από αμέλεια ενεργεί παρά τους κοινώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες και έτσι προξενεί κίνδυνο για τη ζωή ή την υγεία ανθρώπου.

(Κοινώς αναγνωρισμένοι τεχνικοί κανόνες είναι οι τεχνικοί κανόνες που είναι γενικώς γνωστοί και εφαρμόζονται κατά την εκτέλεση οικοδομικών έργων από προπαιδευμένους και έμπειρους μηχανικούς που έχουν πρακτική ενασχόληση σε παρόμοια έργα, είναι δε αναγκαίοι για την ασφάλεια όσων έχουν σχέση με τη χρήση του οικοδομικού έργου μετά την εκτέλεσή του. Σύμφωνα δε με τους κανόνες αυτούς ο μηχανικός που έχει αναλάβει την επίβλεψη πρέπει να ελέγχει και να συμπληρώνει τις ελλείψεις ή να απέχει από την εκτέλεση εάν ο ίδιος το κρίνει απαραίτητο)

Μάλιστα , επισημαίνεται ότι στην περίπτωση της Ricomex κρίθηκε από το δικαστήριο ότι Αρχιτέκτων μηχανικός που αναμίχθηκε στην εκτέλεση του έργου της σιδηροκατασκευής επικίνδυνης οικοδομής αυθαίρετης προσθήκης για την οποία ενήργησε «εν τοις πράγμασι» ως επιβλέπων μηχανικός. Ως εκ τούτου είχε νομική υποχρέωση να φροντίσει για την τήρηση των προδιαγραφών ασφαλείας και να παρεμποδίσει την εκτέλεση του επικινδύνου έργου, που προκάλεσε θάνατο ή βλάβη ζωής και της υγείας τρίτων ζημιωθέντων.

Η ιδιαίτερη αυτή νομική υποχρέωση πηγάζει από τα άρθρα 286 παρ. 1 ΠΚ, 1 του ΠΔ 778/1980 και 7 του Ν 1396/1983, σε συνδυασμό με την υπ' αριθ. 3046/304/30-1/3-2-1989 απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ.

3. Περαιτέρω, στην περίπτωση της Ricomex ανέκυψε ένα μείζον θέμα σχετικώς με την έκδοση άδειας οικοδομικών εργασιών.

Η απόφαση της Ελληνικής πολιτείας να θεωρεί την στατική μελέτη χωρίς να προβαίνει στον απαραίτητο έλεγχο όλων των στοιχείων αυτής, καθώς και ο διακαής πόθος εργολάβων, υπαλλήλων της πολεοδομίας, Υπουργών αλλά δυστυχώς και Μηχανικών να ολοκληρώνουν τις εκτελούμενες εργασίες και να δίδουν το πράσινο φως για την σύνδεση των κτιρίων με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας χωρίς την απαιτούμενη αυτοψία προσκρούουν ξαφνικά όταν επισυμβεί το μοιραίο γεγονός.

Αξίζει πραγματικά να καταγραφεί πως αντιμετώπισε το Σ.Τ.Ε την ανωτέρω παραβίαση (δια υπουργικών αποφάσεων και εγκυκλίων) της κείμενης νομοθεσίας...

Με την Σ.τ.Ε. 2692/2009 (Α΄ Τμήμα) κρίθηκε ότι ήταν νόμιμη η κρίση του δικάσαντος εφετείου ότι η αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία δεν ήλεγξε την πληρότητα των στατικών μελετών που είχαν υποβληθεί και δεν διενήργησε έστω και μία αυτοψία κατά το στάδιο της ανεγέρσεως και αποπερατώσεως του επίμαχου κτηρίου, και έτσι στοιχειοθετήθηκε ευθύνη του Δημοσίου από παράνομη παράλειψη των οργάνων του.

Με την ανωτέρω απόφαση έγιναν δεκτά, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Κατά την έννοια των διατάξεων της νομοθεσίας περί σχεδίων πόλεων, περί εκτελέσεως οικοδομικών έργων από οπλισμένο σκυρόδεμα, περί αντισεισμικού κανονισμού, περί τρόπου και διαδικασίας εκδόσεως οικοδομικών αδειών, περί αυθαιρέτων και περί επικινδύνων κατασκευών, με τις διατάξεις αυτές, πέραν της προστασίας του γενικού συμφέροντος, προστατεύονται και ατομικά δικαιώματα και ιδίως το δικαίωμα σε ανέγερση οικοδομής που πληροί τις προϋποθέσεις ασφαλούς διαβιώσεως έναντι κινδύνων από φυσικά ή γεωλογικά φαινόμενα. Με την απόφαση δε έγινε δεκτό ότι εξαιτίας του προστατευτικού σκοπού των ανωτέρω διατάξεων, η τήρηση των κανόνων που τίθενται με αυτές δεν εναπόκειται μόνο στη βούληση και την τεχνική επάρκεια των ιδιωτών μελετητών, αλλά εντάσσεται στη σφαίρα ευθύνης και των αρμόδιων πολεοδομικών υπηρεσιών, που στελεχώνονται από προσωπικό που διαθέτει τις κατάλληλες τεχνικές γνώσεις για να ελέγξει την επακριβή τήρησή τους.

Εξ άλλου, στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης οικοδομικής άδειας, ο διενεργούμενος από τις πολεοδομικές υπηρεσίες έλεγχος στις υποβαλλόμενες από

τους ιδιώτες στατικές μελέτες περιορίζεται στη διαπίστωση της πληρότητας του περιεχομένου αυτών και όχι στην ακρίβεια των υπολογισμών ή στην επιλογή της μεθόδου, ζητήματα για τα οποία αποκλειστικώς υπεύθυνος είναι ο μελετητής. Στην περίπτωση δε κατά την οποία οι πολεοδομικές υπηρεσίες διαπιστώνουν ότι μία στατική μελέτη δεν είναι πλήρης, διότι δεν περιέχει όλους τους υπολογισμούς, ή δεν πραγματεύεται όλα τα ζητήματα στατικής επάρκειας του κτιρίου, σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς, οφείλει να αρνηθεί την έκδοση της οικοδομικής άδειας. Περαιτέρω, με την απόφαση έγινε δεκτό ότι οι ίδιες διατάξεις, οι οποίες επιτρέπουν την έκδοση οικοδομικών αδειών μόνο κατόπιν ελέγχου της πληρότητας των μελετών, δεν έχουν την έννοια ότι αφαιρούν από τις κατάλληλα στελεχωμένες πολεοδομικές υπηρεσίες την αρμοδιότητα να ελέγξουν και την ορθότητα αυτών, εφόσον από άλλους ελέγχους, στο στάδιο της κατασκευής (αυτοψίες), υπάρξουν ενδείξεις στατικής ανεπάρκειας, δεδομένου ότι οι ίδιες υπηρεσίες είναι αρμόδιες, σε κάθε περίπτωση, να ελέγχουν την επικινδυνότητα από στατική άποψη των οικοδομών. Τέλος, η απόφαση δέχθηκε ότι κατά το στάδιο της κατασκευής και αποπεράτωσης της οικοδομής, οι πολεοδομικές υπηρεσίες υποχρεούνται, τουλάχιστον μια φορά, να διενεργούν αυτοψία, να επισημαίνουν οποιεσδήποτε παραλείψεις και σφάλματα διαπιστωθούν κατά τη διενέργεια του ελέγχου και να διατάξουν τη λήψη των κατάλληλων μέτρων προς επανόρθωσή τους.

Η υποχρέωση αυτή καθίσταται εντονότερη αν κατά το στάδιο του ελέγχου της στατικής μελέτης που υποβάλλεται σ' αυτές διαπιστωθεί ότι αυτή δεν είναι πλήρης. Την υποχρέωση αυτή έχει η πολεοδομική υπηρεσία και κάθε φορά που διενεργεί αυτοψία σε οικοδομή είτε για να διαπιστώσει την ύπαρξη αυθαίρετων κατασκευών και προσθηκών μετά την ολοκλήρωση της οικοδομής, κατά το άρθρο 7 παρ. 3 του από 8.7/13.7.1983 π.δ., είτε για να διαπιστώσει το επικίνδυνο της οικοδομής κατά το άρθρο 1 του π.δ. της 13.4/22.4.1929, εφόσον πρόκειται για εμφανείς παραλείψεις και κακοτεχνίες.

4.

Άρθρο 286 πκ

Για το ιδιότυπο της διάταξης του άρθρου 286 ΠΚ, πολλά έχουν γραφεί και πολύ μελάνι έχει χυθεί.

Σήμερα, ας περιοριστούμε στις εξής αναφορές :

- Η παραγραφή της αξιόποινης πράξης του άρθρου 286 ΠΚ, δεν αρχίζει από το χρόνο κατά τον οποίο ο υπαίτιος ενήργησε ή όφειλε να ενεργήσει, όπως ορίζεται για όλα τα εγκλήματα (άρθρο 17 ΠΚ), αλλά από την ημέρα επέλευσης του αποτελέσματος της παραβίασης (άρθρο 286 παρ. 2 ΠΚ), ρύθμιση που καθιστά την πράξη αυτή **πρακτικώς απαράγραφτη**.²
- Το γεγονός αυτό θέτει σε ισόβια ομηρία τους μηχανικούς, αλλά και τους κληρονόμους τους, αφού η παραγραφή των αστικών αξιώσεων συμπίπτει με αυτήν του εγκλήματος (άρθρο 937 παρ. 2 ΑΚ). **Ανάλογη εξαίρεση προβλέπεται μόνο για το έγκλημα των βασανιστηρίων υπό καθεστώς σφετερισμού της λαϊκής κυριαρχίας (άρθρο 137Δ παρ. 3 ΠΚ).** Η έλλειψη οποιασδήποτε αναλογικότητας αποβαίνει προκλητική. Παράλληλα, κατά τρόπο ασυνήθιστο, προβλέπεται το ίδιο πλαίσιο ποινής για την τέλεση της πράξης από δόλο και από αμέλεια, γεγονός που καθιστά δυσμενέστερη τη θέση του κατηγορουμένου στη δεύτερη περίπτωση, που συντρέχει κατά κανόνα.
- Είναι καιρός για το νομοθέτη (κυρίως) και τον εφαρμοστή του δικαίου να κατανοήσουν, ότι τα έργα των μηχανικών συνιστούν το απαραίτητο στοιχείο για την κοινωνική ανάπτυξη, τη γενική ευημερία, την καλύτερη ποιότητα ζωής.

Για την επιβολή των κυρώσεων που προβλέπονται σε περίπτωση παραβίασεως των επιτακτικών ή απαγορευτικών κανόνων που διέπουν την επαγγελματική δραστηριότητα των μηχανικών θα πρέπει να συνεκτιμώνται η ευθύνη του Κράτους, και ο κατ' αρχήν κοινωνικώς πρόσφορος χαρακτήρα του έργου των μηχανικών.

- Σε καμία περίπτωση, πάντως, δεν δικαιολογείται η δημιουργία «νομικού γκέτο» για καμιά κατηγορία πολιτών και πολύ περισσότερο για εκείνους που η δραστηριότητά τους προάγει κατ' αρχήν το γενικό συμφέρον. Η ισότητα, η αναλογικότητα και το αίσθημα δικαίου αποστέρησαν κατ' αρχήν την ιδιαίτερη δυσμενή μεταχείριση.
- Τελικά το Κράτος Δικαίου ή
είναι αξιόπιστο σε κάθε εκδήλωσή του
ή,

² Πολεοδομικές εφαρμογές και δόμηση, Αθήνα, ΤΕΕ, 20-21 Μαΐου, 2004. Χριστόφορου Δ. Αργυρόπουλου
Δικηγόρου Προέδρου της Ενώσεως Ελλήνων Ποινικολόγων

αν νοθεύει το δόγμα της νομιμότητας χάριν της «κατά περίπτωση» σκοπιμότητας κινδυνεύει να καταντήσει «ένας γραφικός θεσμός του παρελθόντος».³

5. Το οικιστικό περιβάλλον, ως προστατευόμενο αγαθό τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημοσίου δικαίου, συμπίπτει με τον υπό ευρεία έννοια ζωτικό χώρο του ανθρώπου, το σύνολο των απειράριθμων αγαθών και στοιχείων που είναι απαραίτητα για την επιβίωση, την διατήρηση της υγείας του, την ποιότητα ζωής και την ανάπτυξη της προσωπικότητας του.

Ο Μηχανικός έχει ένα σπουδαίο ρόλο και λόγο και πρέπει από σήμερα να γίνει αντιληπτό ότι ο Επιβλέπων Μηχανικός έχει έναν ακόμη σπουδαιότερο ρόλο και λόγο . Και τούτο διότι ως αναλύθηκε έχει σίγουρα την απόδοση της ευθύνης.

6. Το Τ.Ε.Ε πρέπει άμεσα να προωθήσει πρωτοβουλίες και δράσεις , νομοθετικών ρυθμίσεων και αξιώσεων δημιουργώντας το αίσθημα δικαίου στους Μηχανικούς αλλά κυρίως πρέπει να οδηγήσει τους Μηχανικούς στην αντίληψη του σημαντικού ρόλου που η πολιτεία τους αναθέτει.

Ως προς το πεδίο των νομοθετικών ρυθμίσεων:

- Η ρύθμιση του άρθρου 286 του Π.Κ.θα πρέπει να εναρμονισθεί με τις γενικότερες επιλογές του ποινικού νομοθέτη.
- Επίσης, θα πρέπει να συγκροτηθεί ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή, με αντικείμενο τη μελέτη των διατάξεων που αφορούν την ασφάλεια κατά την εκτέλεση οικοδομικών και συναφών έργων, τα καθήκοντα καθενός από τους εμπλεκόμενους και τον προσδιορισμό των κυρώσεων για την παράβασή τους.

³ Χαρακτηρισμός : Χριστόφορου Δ. Αργυρόπουλου Δικηγόρου Προέδρου της Ενώσεως Ελλήνων Ποινικολόγων.2004.

